

כח התפלה השלימה היא, כשאדם מתפלל באמונה שאינו לו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים!!!

« בכך והתפללו לפני, ואני מקבל! »

ובזה אפשר להסביר דברי המדרש, שאה"נ שיש דרגות גדולות עד אין סוף, בדביקות ופנימיות התפלה, אולם עכ"ז, הקב"ה מקבל ברחמים וברצון כל תפלה של יהודי באשר הוא, ולכן מבחי' זה, התפלה נחשבת יותר קל מהקרבות, שזהו דבר שצריך לבא ולהטריח את עצמו, וכדו', משא"כ התפלה יכול כל אדם להתפלל ולערוך שיחו לפני הקב"ה בכל מקום ובכל זמן.

« תפילה שלימה - כשהיא מלווה בהכרה, שאינן לו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים »

והנה במדרש תנחומא (תולדות ט) אמרו חז"ל בזה"ל: "ולמה נתעקרו האמהות, אמר רבי לוי בשם רבי שילא דכפר תמרתא ורבי חלבו בשם רבי יוחנן, שהיה הקב"ה מתאוה לתפלתם, אמר הקב"ה, עשירות הן נאות הן, אם אני נותן להם בנים אינן מתפללות לפני וכו'".

וצריך להבין, דעדיין למה הוצרך הקב"ה לעשותן עקרות בטבע, ולא היה מסתפק למנוע מהם בפועל להוליד, עד שיתפללו. ועוד יש להבין, הרי בפירוש אמרו חז"ל 'תפילות אבות תקנום', נמצא דהאבות והאמהות התפללו גם בלי היותן עקרות.

וביאור הדברים הוא, כי יש כמה וכמה סוגים ודרגות בתפילה, וכמו שמצינו לשונות של 'תפילה' 'צעקה' 'נאקה', ויש דרגה של 'תפילה לעני' ויש דרגה של 'תפילה למשה', וכל לשון מורה על מצב ומהות תפילה שונה מחבירתה.

והנה תפילה השלימה ביותר היא, תפילה שהאדם מתפלל כשהוא יודע ומכיר ומרגיש שאין שום אופן בעולם הגשמי ובאופן טבעי שיוכל להיושע, כי תפילה במצב כזו היא בסמיכת לב אמיתית, שרק הקב"ה יכול לעזור לו. וכיון שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, סיבב הקב"ה שתפילתן של האבות תהיינה בדרגה הגבוהה ביותר שיכול להיות, ולכן עשה הקב"ה שהאמהות תהיינה עקרות מלידתן, כך שלא יהיו להן שום תקוה גשמית שיושעו, חוץ מכח תפילתן, וכך סיבב שתפילתן תהיו בדרגה ובשלימות הגדולה ביותר.

וכמוכן שתפלה כזאת היא גם התפלה המתקבלת ביותר, וכמ"ש הספורני (שם) בזה"ל: "ושמעתי כי חנון אני. והנני חונן כל צועק כשאין לו חונן זולתי". עכ"ל.

וכדברים האלה כתב גם הרמב"ן בפסוק (שמות כב, כו) "אם ענה תענה אותו, כי אם צעוק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו", וכתב בזה"ל: "רק צעוק יצעק אלי בלבד, מיד אשמע צעקתו, איננו צריך לדבר אחר כלל, כי אני אושיענו ואנקום אותו ממך, והטעם, כי אתה לוחץ אותו מפני שאין לו מושיע מידך, והנה הוא נעזר יותר מכל אדם, כי שאר האנשים יטרחו אחרי מושיעים שיושיעו ואחרי עוזרים לנקום נקמתם ואולי לא יועילו והצל לא יצילו וזה בצעקתו בלבד נושע בה' וינקם ממך". עכ"ל.

והנה ודאי שאין הכוונה לומר שרק כשהאדם נמצא באמת במצב שאין שום אופן גשמי להיושע, רק אז נחשב תפלתו לתפלה שלימה

כתיב בפרשתינו (שמות כט, א) וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש וגו'. אי' במדרש (שמו"ר פל"ה, ד) בזה"ל: "זה הדבר, הדא הוא דכתיב (הושע יד, ג) 'קחו עמכם דברים' וגו', לפי שישאל אומרים, רבון העולם וכו', אמר להם, דברים אני מבקש, שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה', ואני מוחל על כל עונותיכם, ואין דברים אלא דברי תורה וכו'. אמרו לו אין אנו יודעין, אמר להם בכך והתפללו לפני ואני מקבל. אבותיכם כשנשתעבדו במצרים לא בתפלה פדיתי אותם שנאמר וכו', בימי יהושע לא בתפלה עשיתי להם נסים שנאמר וכו', בימי יהושע לא בתפלה עשיתי להם נסים, שנאמר וכו', בימי השופטים בבכיה שמעתי צעקתם, שנאמר וכו', בימי שמואל לא בתפלה שמעתי להם, שנאמר וכו', וכן אנשי ירושלים אע"פ שהכעיסוני, בשביל שבכו לפני רחמתי עליהם שנאמר וכו', הוי איני מבקש מכם לא זבחים ולא קרבנות אלא דברים, שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה' וכו'". ע"כ לשון המדרש.

וצריכין להתבונן בדברי המדרש האלו, דמשמע שכאילו עבודת התפלה קל יותר מלהביא קרבנות, ולכאו' אדרבה היא, דקרבנות הוה יותר דבר שבמעשה, וכל אחד יכול לקנות בהמה ולהביאה כקרבן בבית המקדש. משא"כ להתפלל, הלא לאו כל אדם זוכה לבכות ולהתפלל על עוונותיו באמיתיות ומפנימיות הלב, ואינו דומה כלל לתפילות ובכיות שהאדם מבקש על צרותיו הפרטיות והגשמיות.

« הקב"ה שומע תפילות, אע"פ שהם רק בבחי' קול' »

ודבר נפלא ראיתי בדברי יואל (דרשות הוש"ר תשי" עמ' ג) לפרש נוסח התפילה של "שמע קולנו ה' אלקינו חוס ורחם עלינו, וקבל ברחמים וברצון את תפילתינו", דיש להבין כי פתח בלשון 'קול' - שמע קולינו, וסיים בלשון 'תפילה' - את תפילתנו.

וביאר הענין, כי בדורות הקודמים היה התפילה בדביקות ורעותא דליבא מגודל דביקותם בהקב"ה והיה בכל לבבם ובכל נפשם ממש עד לכדי התפשטות הגשמיות, וכמו דאי' בשם הבעש"ט (צואת הריב"ש אות ל"ו, וע"ש אות מ"ב) "שזהו חסד גדול מהשי"ת שהאדם נשאר חי אחר התפלה, כי לפי דרך הטבע היה לו למות כי נתן כל כוחו וחיותו בהתפלה", ותפילה כזו יש עליה שם תפילה.

אבל בזמנינו אנו, לגודל ירידת הדורות, לדאבון ליבנו התפילה שלנו היא בלי חיות, וכמעט שאינה חשובה תפילה כלל, אלא יש כאן קול בעלמא, בלי כוונה ובלי שום דביקות והתעוררות, ואפ"ה אנו מבקשים שמע 'קולנו', דהיינו אפילו תפלה שהוא רק בבחי' קול בעלמא בלי כוונה, יעלה לרצון לפניו ית' כאילו התפללנו כראוי, וקבל ברחמים את תפילתינו, כאילו היתה התפילה כתיקונה וכצורתה, וכאילו התפללנו בכוונה שלימה, ובאמת הקב"ה שומע ומקבל תפילת כל פה, וכמ"ש הרמב"ן (שמות כב, כו) על הפסוק "ושמעתי כי חנון אני" בזה"ל: "חנון ומקבל תחינת כל אדם, אע"פ שאינו הגון, מגזרת חנם".

« פעולת כח התפלה מוטבעת בבריאה »

ובאמת ענין זה של כח התפילה מוטבע הוא בעצם הבריאה הגשמית, עד שמצינו שהתורה הק' מתייחסת יותר לזמן התפלה מלזמן שקבלו את הדבר שהתפללו עליו, וכמו שמצינו בדברי החזקוני שמפרש מה שנאמר (בראשית לה, כו) "אלה בני יעקב אשר יולד לו בפדן ארם", ונמנה ביניהם גם בנימין, ולכא' צ"ב, דהלא בנימין נולד בארץ כנען ולא בפדן ארם, וכתב על זה בזה"ל: "אשר יולד לו על פי התפלה שנתפללה רחל בפדן ארם, שאמרה יוסף ה' לי בן אחר, ומתוך כך מעלה עליו הכתוב כאלו נולד בפדן ארם", עכ"ל.

הרי לנו שאף שלא נולד שם כלל, מ"מ כיון שנולד ע"י התפילה שנתפללה שם, נחשב כאילו נולד ממש שם, כי ע"י התפילה הוה כאילו הדבר כבר נעשה ונשלם הענין לגמרי, כי התפילה הוא מציאות גמור וכדבר טבעי ממש.

ובזה יתבאר לנו הגמ' בשבת (קנו.) שנחלקו אמוראי אי יש מזל לישראל או אין מזל לישראל, ובתוס' שם הק', למ"ד אין מזל לישראל הלא אמרו בגמ' (מו"ק כח.) בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, וא"כ איך אמרו אין מזל לישראל, וע"ש.

והנה ברש"י כתב לפרש אין מזל לישראל, דעל ידי תפלה וזכות משתנה מזלו לטובה, עכ"ל. ולפ"ז מיושב קושית התוס', דודאי יש מזל לישראל ובמזלא תליא מילתא, ומ"מ כיון שע"י תפילה יש לאדם כח לשנות את המזל, לכן מוצדק שפיר לומר 'אין מזל לישראל', כי כח התפילה מוטבע בטבע ממש, ואם יכול לשנות את המזל הטבעי ע"י תפילה, הרי הוא כאילו אין האדם אינו תלוי כלל במזל כלל, כי יש כח טבעי שיכול לעקוף את המזל.

« ענין כח התפלה, הוכחה על מציאות והשגחה השי"ת בעולם »

ובזה מובן היטב, שאכן ענין קבלת התפלה משמש כדוגמא וכהוכחה שהקב"ה משגיח עלינו תמיד, ושבאמת אין שום כח ושליטה בטבע, אלא שהקב"ה מנהיג ונמצא בכל מקום.

וכמו שכ' הרמב"ן (ג, יד) על הפסוק "ויאמר אל משה אהיה אשר אהיה וגו'", וז"ל: "והכונה להם בזה, כי משה אמר לפניו יתברך, ואמרו לי מה שמו, שיגיד להם השם שיורה הוראה שלמה על המציאות ועל ההשגחה, והקב"ה השיבו למה זה ישאלו לשמי, אין להם צורך לראיה אחרת כי אהיה עמהם בכל צרתם יקראוני ואענם, והיא הראיה הגדולה שיש אלהים בישראל קרובים אלינו בכל קראנו אליו ויש אלהים שופטים בארץ", עכ"ל.

והיינו כי כח התפילה שהקב"ה מוטבע בעולם הגשמי, הוא לא רק ענין פרטי בכח התפילה, אלא הוא מורה על עצם אלוקותו והשגחתו ית"ש בעולם, ושיש אלוקים בארץ, והוא אות ומופת שהקב"ה משגיח ומנהיג את העולם כולו ואת כלל ישראל בפרט, וכל פרט ופרט ממעשי העולם, ולכן אין שום דבר העומד בפני התפילה, ואפשר לשנות אפי' הטבע והמזל.

ולכן כמה חובה עלינו להתחזק בעבודת התפילה להתפלל בכוונה ורעותא דליבא בעבודה שבלב לבטל כל המחשבות של כוחי ועוצם ידי עשה לי החיל הזה, ולידע ולהבין שהכל ממנו ית"ש הוא, ולזכור שהתפילה מתקבלת בחסדו ית"ש, והקב"ה שומע תפילת כל פה אפילו למי שאיננו ראוי, כי חנון אני.

ואמיתית, אלא הכוונה היא, שהאדם צריך להביא את עצמו למצב ולהרגשה בעת תפילתו, שבאמת מבלעדי עזרתו ית', אין שום עזרה וישועה בעולם, גם אם יתאמצו ויעמדו לימינו בעצות ותחבולות כל יושבי תבל. כי הכל מסור בידו של הקב"ה, וכיון שסומך את עצמו אך ורק לגמרי על הקב"ה, אז בודאי תפילתו תהא נענית.

« צריך להרגיש על כל צעד ושעל שבלי הקב"ה אין כלום »

הרבינו יונה על המשנה באבות (פ"ב מ"ג), "וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא" מדגיש נקודה חשובה, שכל תפילתו של אדם צריך להיערך באופן שירגיש שבאמת חסר לו אותו דבר, ולא שיוציא התפלה בשפתיו מן השפה ולחוץ, מחמת התחושה שברגע זה אינו צריך לאותו דבר, וז"ל שם:

"שיאמר התפלה כעני המתחנן ושואל דבר שהוא צריך, כי תחנונים ידבר רש, ולא כאדם השואל דבר ואינו צריך בו, שאינו מתחנן בלב נמוך ולא בשברון הנפש, וכל איש צריך לבקש על נפשו וכו', כי כל אדם צריך רחמים, ואם משחקת לו השעה, כי השם מאריך אפו וחונן עליו, ולא על צדקותיו הוא מרחם עליו, וצריך להתחנן לו פן ינחם ה' על אשר נחם על הרעה כי שמא יגרום החטא, דלא כל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא", עכ"ל.

והרעיון בזה הוא, שהרי כל מה שיש לו, הרי זה ג"כ מזה שהקב"ה משפיע אותו לו ברגע זה, והקב"ה מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשי בראשית, ובלי סייעתא דשמיא והשפעה תמידית, יכול להתהפך הגלגל בן רגע, ולכן גם כשיש לו מה שהוא צריך, צריך להכיר ולהבין שזהו מחסדו הגדול התמידית של הקב"ה, ובלי תפילה וחוזק אמונתו בהקב"ה, שהכל ממנו הוא, יכול השפע להיפסק ממנו ח"ו, ואז לא יהיה לו כלום.

והמשלנו רעיון הזה למשל מעולם העסקים, שכל סוחר מנוסה יודע, שכל חוסן הצלחת העסקים שלו תלוי באשראי (קרעדיט) שהוא מקבל מהבנק, ואם יפסיקו לו האשראי, נמצאים כל עסקיו בסכנה, ולכן הוא נזהר בזה ביותר, ועושה כל מה שהוא יכול שלא יתערער לו דבר זה.

וזהו מה שנתבאר לעיל, להבדיל, שגם כשיש לו כל טוב וטוב, צריך לדעת ולהכיר שכל זה הוא רק מהשפעתו התמידית של הקב"ה 'בעסקיו', ואם ח"ו ייפסק השפע הזה, אזי לא רק ש'עסקיו' הם 'בסכנה', אלא זהו מהלך בטוח שהוא לא יצליח בשום דבר.

« אפי' האדם הגדול ביותר צריך להתפלל »

ויתירה מזו, מצינו דברים נוראים ברמב"ן (שמות ד, י) על הטענה של משה רבינו שאמר "לא איש דברים אנכי וגו', כי כבד פה וכבד לשון אנכי" וז"ל: "והנה משה מרוב חפצו שלא ילך, לא התפלל לפניו יתברך שיסיר כבודות פיו. אבל טען אחרי שלא הסירות כבודות פי מעת שדברת לי ללכת, אל תצוני שאלך, כי לא יתכן לאדון הכל לשלוח שליח ערל שפתים למלך עמים. והקב"ה כיון שלא התפלל בכך לא רצה לרפאותו, אבל אמר לו אנכי אהיה עם פיך והורתיך אשר תדבר (פסוק י"ב), שיהיו דברי אשר אשים בפיך במלות נכונות שתוכל לבטא בהן יפה", עכ"ל.

והדברים מדברים בעד עצמם, שכל זמן שהאדם אינו מתפלל, וכמו שצריך, אינו יכול להשיג כלום, ולעומת זאת, עם תפילה בכוונה אפשר להשיג הכל, כי "מי שם פה לאדם ומי ישום אלם וגו' הלא אנכי ה'".